

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)

1.1. Kao što je navedeno ranije u ovom izveštaju, Savet Republičke radiodifuzne agencije doneo je odluku i raspisao Javni konkurs za izdavanje dozvola za emitovanje radio i/ili televizijskog programa, i to jedne lokalne dozvole za televiziju, a dve regionalne i 50 lokalnih dozvola za radio. Tekst Javnog konkursa, pored načina predviđenog zakonom (u "Službenom glasniku Republike Srbije", u najmanje jednom široko dostupnom dnevnom listu i u najmanje jednom lokalnom odnosno regionalnom listu na područjima za koje se raspisuje), objavljen je i na internet sajtu Agencije 15.3.2010. godine. Kao poslednji dan za podnošenje prijava na Javni konkurs, određen je 31. maj 2010. godine, što je u skladu sa Zakonom, kojim je predviđeno da ovaj rok ne može da bude kraći od šezdeset dana od dana objavljivanja oglasa. Tekst oglasa pogledati [ovde](#)

O mogućim lošim praktičnim posledicama ove odluke Saveta RRA, videti u sekciji II - Monitoring implementacije postojećih zakona, tačka 2.2.

1.2. Savet RRA je na sednici od 23. marta 2010. godine našao da nije dozvoljeno emitovanje čestitki političkih stranaka (odnosno njihovih lokalnih odbora) u formi plaćenih oglasa za Uskrs ili druge praznike. Savet je svoje mišljenje obrazložio pozivajući se na član 106. Zakona o radiodifuziji, u kome se kaže da je zabranjeno reklamiranje političkih organizacija van predizborne kampanje. Savet RRA je imao u vidu da se u članu 2. stav 2. Zakona o oglašavanju, oglasna poruka definiše kao poruka kojom se, pored ostalog, preporučuje oglašivač, te da bi oglašivač u konkretnom slučaju bila politička stranka, odnosno njen lokalni odbor. Savet se pozvao i na odredbu 13.6 Kodeksa ponašanja emitera, koja predviđa da je van trajanja predizborne kampanje zabranjeno direktno ili indirektno reklamirati političke organizacije i oglašavati njihove skupove, akcije ili manifestacije bilo koje vrste u kojima se pojavljuje njihovo puno ili skraćeno ime. Iako u uskršnjoj ili drugoj čestitki nije reč o sadržaju u kojem se oglašivač preporučuje na direktan način, Savet je našao da je u skladu sa odredbom člana 13.6 Kodeksa ponašanja emitera, zabranjeno i indirektno reklamiranje političkih organizacija.

2. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE (RATEL)

2.1. U intervjuu za dnevni list Blic, koji je objavljen 1.3.2010. godine, Jasna Matić, ministarka za telekomunikacije, izjavila je da je RATEL trenutno u postupku naručivanja projekta mreže za digitalno zemaljsko emitovanje. Sam RATEL nije objavljivao informacije vezane za projektovanje ove mreže. Da podsetimo, Akcionim planom uz Strategiju za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje radio i televizijskog programa u Republici Srbiji, koju je Vlada Republike Srbije usvojila 2. jula prošle godine, izrada idejnog projekta distribucione mreže, koji bi podrazumevao i izbor kanala po zonama raspodele, izrada projekta distribucione mreže (primarne i sekundarne), projektovanje MFN/SFN mreža, bilo je predviđeno kao obaveza RATELa sa rokovima koji su istekli u poslednjem kvartalu prošle, odnosno prvom kvartalu ove godine.

2.2. RATEL je tokom marta dostavljao stanicama nova rešenja i obračune o naknadama za korišćenje radiofrekvencija. Da podsetimo, shodno novom Pravilniku o visini naknade za korišćenje radio frekvencija koji je stupio na snagu početkom februara, naknade za korišćenje radiofrekvencija znatno su smanjene. Naime, za više od 10% umanjena je osnovica za izračunavanje naknade. Takođe su umanjeni i neki od koeficijenata, što je u odnosu na pojedine emitere dovelo do realnog umanjenja naknade i do 50%. Ovakvo smanjenje naknada moglo bi se oceniti kao, ako ne jedini, onda jedan od retkih efekata prošlogodišnjih mera Vlade za pomoć medijima u uslovima krize, ali znatno zakasneli. Vlada je, naime, tim setom mera, donetim na zahtev i predlog medijskog sektora, preporučila regulatorima da smanje iznose naknada. Međutim, paradoksalno, i pored iskazane spremnosti RATELa da odmah postupi po toj preporuci, Vlada, najpre, nije prihvatila odluku RATELa o smanjenju naknada, tražeći donošenje novog pravilnika, a zatim je novi pravilnik kojim je RATEL odgovorio na preporuku Vlade, čekao čitava dva meseca na neophodnu saglasnost te iste Vlade da bi stupio na pravnu snagu.

DRŽAVNI ORGANI

3. NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

Narodna skupština Republike Srbije je 23. marta 2010. godine donela odluku o izboru novinarkе Gordane Suše za člana Saveta Republičke radiodifuzne agencije. Suša je u Savet agencije izabrana sa kandidatske liste koju je sastavio Odbor za kulturu i informisanje na osnovu predloga udruženja radiodifuznih javnih glasila, udruženja novinara i udruženja filmskih i dramskih umetnika i udruženja kompozitora. Na ovaj način je ovlašćeni predlagač,

koga čine i medijska i novinarska i umetnička udruženja, nakon tri sprovedena postupka kandidovanja i usaglašavanja kandidatskih lista, nakon jedne izmene zakona, jednog neuspelog glasanja i odluke Odbora, napokon dobio člana izabranog u Savet sa liste za koju ova udruženja predlažu kandidate. Izbor je obavljen više od trinaest meseci nakon isteka mandata prethodnog člana Saveta, Slobodana Đorića. Naime, u junu prošle godine, nakon što je Odbor za kulturu i informisanje odbio da uputi na glasanje listu sa tri imena koju su medijska i novinarska udruženja usaglasila, Narodna skupština je menjala Zakon o radiodifuziji. Izmenama je Odbor za kulturu i informisanje, za slučaj da udruženja ne usaglasu listu sa samo dva imena, ovlašćen da vrši predselekciju kandidata. Kada su medijska i novinarska udruženja kasnije ipak uspela da usaglasu listu sa samo dva imena, nijedan od dva predložena kandidata u Skupštini nije dobio dovoljan broj glasova. Gordana Suša je bila sve vreme jedan od predloženih kandidata. Napokon je izabrana tek sa treće kandidatske liste koju je Odbor formirao na osnovu predloga medijskih, novinarskih i umetničkih udruženja. Po oceni autora ovog izveštaja, izbor Suše je morao biti i ranije obavljen, bez nepotrebnih odugovlačenja i izmena propisa, a medijska i novinarska udruženja su ovde odnela pobjedu, zahvaljujući upornosti i jedinstvu.

4. MINISTARSTVO KULTURE

Nebojša Bradić, ministar kulture, u intervjuu za Večernje Novosti, 27.03.2010. godine, izjavio je kako je Delegacija Evropske komisije početkom godine odobrila i finansira projekat Ministarstva kulture koji podrazumeva izradu studije medija. Studija će, kako tvrdi Bradić, sadržati uporednu analizu našeg i evropskog medijskog zakonodavstva i institucija zaduženih za sprovođenje medijskih politika. Bradić je najavio i analizu medijskog tržišta u zemlji, analizu efekata privatizacije medija i položaja državne novinske agencije Tanjug. Ono što je posebno interesantno je tvrdnja ministra Bradića da se uveliko radi na Zakonu o nedozvoljenoj medijskoj koncentraciji, koji će se posebno baviti i pitanjem vertikalne koncentracije. "Jedan od najvećih problema je to što trenutno ne postoji pravna smetnja po kojoj izdavač dnevnih novina može da bude i vlasnik distributivne mreže. To nije u skladu sa dobrom evropskom praksom, i to će se menjati", izjavio je Bradić.

Nakon prošlogodišnjih izmena Zakona o javnom informisanju, koje su naišle na nepodeljene kritike stručne javnosti, medijskih i novinarskih udruženja, ministarstvo je, kao vrstu ustupka, prihvatilo predlog medijskih i novinarskih udruženja za izradu strategije razvoja medija u Srbiji. Inicijalno, formirana je radna grupa u koju su ušli predstavnici udruženja. Međutim, primedba i samih udruženja, bila je da radna grupa ne može da bude funkcionalna

ako za početnu osnovu svog rada nema adekvatne studije i analize početnog stanja na koje bi se nadogradila vizija razvoja. U navedenom smislu, studija čiju izradu finansira Evropska komisija i analiza medijskog tržišta u zemlji, mogle bi predstavljati dragocenu osnovu za rad na strategiji.

Ono što, međutim, iznenađuje je tvrdnja ministra Bradića da se uveliko radi na Zakonu o nedozvoljenoj medijskoj koncentraciji. Naime, ministarstvo kulture je još pre nešto više od dve godine formiralo radnu grupu koja je izradila Nacrt zakona o nedozvoljenom objedinjavanju i javnosti vlasništva javnih glasila, koji je u javnosti češće nazivan zakonom o medijskoj koncentraciji. Nacrt, koji se bavio samo horizontalnom, a ne i vertikalnom medijskom koncentracijom, prošao je javnu raspravu i rad na njemu praktično je okončan još krajem 2008. godine. Pod naslovom „radna verzija“ tekst ovog Nacrta i dalje je postavljen na sajtu ministarstva kulture. Zvaničnici ministarstva ranije su izjavljivali da je Nacrt ušao u proceduru dobijanja saglasnosti drugih ministarstava u Vladi, te da će nakon toga ići u skupštinsku proceduru. Nakon toga, Nacrt je praktično zaboravljen, te, osim što su na njegovom usvajanju insistirala pojedina udruženja, zvaničnici ministarstva ga gotovo nisu ni pominjali. Prošlogodišnje usvajanje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju, od mnogih je shvaćeno kao definitivna potvrda da se od Zakona o medijskoj koncentraciji odustaje. Naime, izmene Zakona o javnom informisanju na drugačiji način od Nacrta zakona o nedozvoljenom objedinjavanju i javnosti vlasništva javnih glasila tretirale su registar medija. Izjava ministra Bradića u navedenom smislu predstavlja potpuno iznenađenje.

Ono što je takođe moguće, budući da tvrdnja o radu na Zakonu o nedozvoljenoj medijskoj koncentraciji nije mogla biti na drugi način potvrđena, je da je Bradić ili pogrešno interpretiran, ili da se pak stavio na jednu stranu u sukobu između uprave Večernjih novosti i nemačke WAZ-Mediengruppe. U kontekstu navedenog sukoba, posebno je idikativno citiranje Bradićevog navodnog ukazivanja na problem vertikalne koncentracije. Naime, tvrdnja da je jedan od najvećih problema što ne postoji pravna smetnja po kojoj izdavač dnevnih novina može da bude i vlasnik distributivne mreže, mogla bi biti usmerena na WAZ, koji u Srbiji učestvuje u vlasničkoj strukturi izdavača dnevnih listova *Politika* i *Dnevnik*, a istovremeno je i isključivi vlasnik privrednog društva *Štampa sistem* koje se bavi distribucijom štampe. Inače, sukob uprave Večernjih novosti i nemačke WAZ-Mediengruppe eskalirao je nakon što je Stanko Subotić, u izjavama za TV B92 i crnogorsku TV In optužio biznismene Milana Beka i Miroslava Miškovića da su kupili Večernje novosti njegovim novcem. U polemiku se uključila i WAZ-Mediengruppe tvrdnjom da je akvizicija zapravo finansirana njenim novcem, te najavom preuzimanja Večernjih novosti po dobijanju

odobrenja Komisije za zaštitu konkurencije. Nakon što je uprava Večernjih novosti pokrenula kampanju protiv preuzimanja ovog lista od strane WAZ-a, WAZ je medijima dostavio svoj ugovor sa direktorom i odgovornim urednikom Novosti, Manojlom Vukotićem. Iz ugovora proizilazi da je Vukotić, istovremeno sa rukovođenjem Novostima, pružao i konsultantske usluge WAZ-u, i to kako WAZ tvrdi, vezano za preuzimanje medijske kuće čiji je direktor. WAZ je medijima dostavio i potvrde o izvršenim uplatama po ovom ugovoru. Uplate su vršene u inostranstvu, a Vukotić se nije izjašnjavao po pitanju načina na koji je izmirio poreske obaveze po ovim uplatama.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE

Iako su i SOKOJ, sa jedne strane i OFPS i Pi sa druge, u drugoj polovini februara objavile pozive reprezentativnim udruženjima korisnika na pregovore o tarifi autorske naknade za korišćenje predmeta zaštite iz svojih repertoara, tokom marta ovi pregovori faktički nisu ni otpočeli. Jedan od razloga su i nedoumice vezane za pitanje dokazivanja reprezentativnosti. Naime, shodno novom Zakonu o autorskom i srodnim pravima, reprezentativnim se smatra ono udruženje korisnika koje predstavlja većinu korisnika iz određene delatnosti, odnosno ono kome je reprezentativnost priznata na osnovu drugih propisa. U odnosu na radio i televizijske emitere kao korisnike, veliki broj izdatih dozvola za posledicu ima činjenicu da nijedno od udruženja u svom članstvu nema apsolutnu većinu korisnika, niti je, sa druge strane, reprezentativnost bilo kome priznata na osnovu medijskih propisa. Čak i samo utvrđivanje broja korisnika udruženja je otežano iz razloga što od usvajanja Zakona o privrednim društvima, udruženja faktički ne mogu da vrše upis novih članica u registrima koje vodi srpska Agencija za privredne registre. Ovo iz razloga što Zakon o privrednim društvima ne poznaje formu poslovnog udruženja, u koju su se pravna lica, osnivači medija, udruživali shodno ranije važećem Zakonu o preduzećima. Ovo čini dokazivanje reprezentativnosti brojem članica praktično nemogućim, budući da registri i dalje vode kao aktuelno stanje kakvo je postojalo pre punih šest ili više godina. Alternativno, Zakon o autorskom i srodnim pravima predviđa da se reprezentativnost utvrđuje na osnovu aktivnosti udruženja, stepena organizovanosti udruženja i sličnih kriterijuma, što ostavlja prostor za arbitrarnost kod ocenjivanja. Rok za postizanje sporazuma je 60 dana od dana objavljivanja javnog poziva, ali će on teško biti postignut. Kako, međutim, ovaj rok nije prekluzivan, ostaje nada da će dogovor o tarifama ipak biti postignut, te da se tarife neće određivati u postupku pred Komisijom za autorsko i srodna prava.